

- ranatur ad id, quod ex sua natura reitatur, sive renascitur, & ibidem explicatus textus in d. l. defuncta, 65. §. ult. ff. de usufructu.
- 10 L. si habitatio, 10. §. utrum, junct. glos. ff. de usu & habit. & l. annua, 20. §. ff. de ann. leg. vera ratio redditur.
- 11 Testator legaverit simpliciter aliquam quantitatem in diem, vel casum reitabilem, utrum intelligatur legatum perpetuum: ubi explicatur textus in l. cum quidam, 23. ff. de annuis legat. Cumanus interpretatio recipitur, & de opinione Bartoli remissive agitur.
- 12 Fructus certi fundi, vel agri legati alicui, utrum prestari debeant, deductis prius omnibus impensis factis ab herede, vel proprietario pro his habendis, ubi expenditur & commendatur Jacobi Mandelli de Alba conf. 743. ex num. 2. lib. 4.

Pro absoluta, atque distincta hujus Capituli explanatione, circa quam aut breviter, aut intricate nimis, ceteri se habuisse videntur, qui haec ad propositum nonnulla scripserunt, constituendum erit in primis: singularem esse decisionem text. in l. defuncta, 65. §. ult. ff. de usufructu ubi testator legavit certam partem fructuum certi fundi; dubitabatur, utrum legatum esset intelligendum de sexta parte fructuum primi anni, an vero censeretur legatum usufructus, vel annuum: & Juriconsultus respondet, quot annis videri legatum relictum nisi contrarium specialiter ab herede probetur, & in hunc modum scribit: *Sempronio do, lego ex reductu fructuum oleis, & porrinae, quae habeo in agro ferriario, partem sextam. Queritur, an his verbis usufructus legatus videatur? Respondi, non usufructum, sed ex eo quod reductum esset, partem legatam. Item quaesitum est, si usufructus non esset, an quot annis partem sextam reductam legaverit? Respondi, quot annis videri relictum; nisi contrarium specialiter ab herede probetur. Inde deducere solent DD. (ut hoc loco praetermittam agere, quare verbis superioribus usufructus legatus non videatur, quod explicatum fuit supra cap. 29.) mirabilem esse & notandum eum textum, ad probandum, quod si alicui legentur agri, vel fundi fructus simpliciter, hoc legatum non verificetur in prima vice, sed quot annis debeatur; in quem sensum accipiunt eum textum glossa, & Baldus; ibi Albericus in l. Mela, in fine principii, ff. de alimentis legatis, Romanus singulari 292. Alexander in cons. 60. colum. 2. lib. primo. Cremenensis singulari 75. Socinus in cons. 48. num. 1. lib. 3. Antonius de Butrio in cons. 30. num. 1. Gregorius Lopez in leg. 20. tit. 3. l. parit. 3. glossa prima. Hieronymus Cardinalis Albanus in additionibus ad Bartolum, ad Textum, in dicta lege defuncta, §. ultimo n. 1. qui dicit solemnem esse ejus textus decisionem ad hoc, quem ita, ut praediximus, intellexerunt etiam Castrensis, Jason, & alii communiter, in leg. si stichum, §. stipulatio, in fine, ff. de verborum obligationibus. Conveniunt enim in hoc, quod si legati sunt fructus aliquarum rerum simpliciter, vel pars fructuum, hujusmodi legatum debeatur quotannis; & solum disputant, utrum tale legatum dicatur esse unicum, an vero plura legata sint? Et in hac re distinguunt in hunc modum: aut legatum est simpliciter factum, hoc est sine dinumeratione annorum; & tunc unicum est legatum, quamvis quolibet anno debeatur, & ita intelligunt procedere textum, in dicta lege defuncta, 65. §. ultimo, ff. de usufructu, aut legatum est factum: cum dinumeratione annorum; & tunc dicuntur esse plura legata. Sed legatum annuum esse in specie dicit §. ultimus, clarè sentunt & firmant Romanus, Cremenensis, & Alexander ubi supra. Barbofa in l. divorzio, §. quod in anno, num. 8. versiculo, & pro illis fol. 1010. ff. soluto matrimonio. Utique tamen res se habeat, sive unicum sit legatum, sive sint plura legata, firmiter tenent omnes, utroque casu legatum deberi quolibet anno: quod difficile videbatur primo ex regula textus in leg. boves, 88. §. hoc sermone,*

ff. de verborum significatione, leg. dotis promissio, 60. ff. de jure dotium, cum similibus. Ex quibus adnotare solent Doctores communiter, quod sermo simpliciter prolatus intelligitur de prima vice, & post Tiraquellum, & alios plures, multis exornant Tellus Ferdinandus in leg. 4. Tauri ex num. 5. cum sequentibus. Barbofa in dict. §. quod in anno, ex num. 8. qui post Baldum ibi inde deducit, & latius declarat, quod venditio simpliciter facta de fructibus, intelligitur de fructibus unius anni, & quemadmodum regula dicti §. hoc sermone, habet locum in contractibus, in quibus dispositio intelligitur de prima vice; non facta distinctione, utrum materia favorabilis sit, vel odiosa: Cumanus in cons. 14. Decius in consilio 512. num. 7. & alii relati per Barbofam in dicto §. quod in anno, num. 10. versiculo, similiter in contractibus; sic etiam locum habet in ultima voluntate quantumcunque favorabilis sit ultima voluntas, ut pro constanti admittunt Baldus in leg. unica, num. 14. C. de his quae pene nomines. Socinus, Jason, Tiraquellus, & alii, cum quibus verissimum putat Barbofa dicto num. 10. versiculo, unde regula, qui num. 9. pro hac sententia fortiter inducit textum, in dicto §. hoc sermone, nec concludit (quod ultra Barbofam consideraveram) ratio quaedam assignata in Apostilla ad Bartolum, in dicta lege dotis promissio, ff. de jure dotium, quae ait, legatum fructuum simpliciter factum, non verificari in prima vice, quia in ultimis voluntatibus fit lata interpretatio: convincitur enim aperte ex doctrina Baldi, & aliorum relata supra. Tum etiam, ut rectè advertit Albanus, in dict. leg. defuncta, §. ult. quia imò legatum simpliciter factum, in dubio intelligitur de eo, quod minimum est, cum testator censeatur voluisse minus gravare heredem: quam possibile sit, l. apud Julianum, §. scio, l. legato generaliter ff. de legatis primò, l. si ita scriptum, ff. legatis 2. & ideò dicere solent Doctores speciale esse favore Religionis, ut non intelligatur de eo, quod minimum est, leg. Titia, §. finali, ff. de auro, & argenteo legato, & utrumque latius explicavimus supra cap. 30. ad finem, & cap. 9. ex num. 37. utque in fine capitis: unde si hoc esse speciale, sequitur in contrarium esse jus commune.

Quas difficultates rectè perpendit Barbofa in dict. leg. divorzio, §. quod in anno, & num. 8. in principio, latius num. 11. per totum, ut illas componat, animadvertit, & cum iudicio fundat, regulam dicti §. hoc sermone, esse limitandam, nec procedere in ultima voluntate, si verba legati generalia, vel indefinita sint, & referantur ad id, quod ex sua natura reitatur, sive renascitur; nam his concurrentibus, non intelligitur legatum de prima vice, & sic dicit probare, & intelligi debere textum, in dict. l. defuncta, §. ult. ff. de usufructu: agebatur enim ibi de fructibus, qui ex sua natura renascuntur, l. divorzio, §. si vir, ff. soluto matrimonio: unde si verba legati sint indefinita, & referantur ad actum suam potentiam non reitabilem, sive non renascentem, intelligitur legatum de prima vice, ex dicto §. hoc sermone in contractu autem, indistinctè de prima vice res erit intelligenda, etiam si actus reitabilis sit, ut latius declarat idem Barbofa dict. num. 11. ad finem. Et pro hac resolutione faciunt duo jura sic intelligenda. Primò textus in l. si habitatio, 10. §. utrum junctà glossa, ff. de usu & habitatione; ubi habitatio simpliciter relicta, durat in vita legatarii, quia habitatio ex se reitabilis est, & quodammodo renascitur, per textum in l. penultima, ff. de capit. diminutione; & sic in illa militat eadem ratio, quae in fructibus. Secundò textus in l. annua, 20. §. finali, ff. de annuis legatis, ubi si legetur pecunia colligenda ex redditibus fundi, censeatur legatum perpetuum, quia cum verba legati sint indefinita, & actus sit reitabilis, quia fructus quolibet anno nascuntur, non intelligitur ea dispositio de prima vice.

Secundò constituendum est, legatum non solum intelligi perpetuum, aut quot annis deberi, quando res legata suapte natura est reitabilis, ut in dict. l. defuncta, §. ultimo. Sed etiam, quando legato adjicitur aliqua qua-

- qualitas quae ex se reitabilis sit: inde est, quod si testator simpliciter legaverit aliquam quantitatem in diem, vel casum reitabilem, non intelligitur legatum de prima vice, sed magis censeatur perpetuum, per textum in l. cum quidam, 23. ff. de annuis legatis, ubi cum testator Decurionibus divisiones dare voluisset, die natalis sui, Divus Severus, & Antonius rescripserunt, non esse verisimile testatorem de uno anno sensisse, sed de perpetuo legato; nam, ut ibi declarat Lancelotus Decius, testator intellexit de solemnitate commemorativa diei natalis sui, qui quidem dies acceptus in hunc sensum, recipit reiterationem: & hac ratione non restringitur ad primam vicem, ut rectè explicarunt Cumanus in l. eum qui Kalendis, in princ. ff. de verbor. obligat. Alexander in l. stipulatio ista, §. final. num. 4. eodem tit. Jason in l. apud Julianum, §. si quis alicui, n. 11. & ibidem Zafius in fine, ff. de legatis 1. Socinus in cons. 48. num. 1. lib. 3. Antonius Gomezius tom. 2. variar. c. 11. de qualitatibus contractuum, n. 48. qui improbat Bartoli opinionem, & interpretationem praecedenti contrariam, de qua vide latius per Barbofam in dicto §. quod in anno, num. 10. vers. ceterum, fol. 1012. & n. 11. vers. secundus autem intellectus, & num. 13. fol. 1014.
- 11 Tertiò & ultimò constituendum est, utile esse & necessarium dubium, an fructus certi agri vel fundi simpliciter, aut indefinitè legati, prestari debeant legatario, deductis prius omnibus impensis factis ab herede, vel proprietario pro eis habendis: de quo vide Baldum in l. 1. §. libertatibus, alicui §. Excepto, C. de caducis tollendis Salicetum in l. 1. C. de fructibus & litium expensis, & in terminis tractat Jacobus Mandellus de Alba, videndus omnino in cons. 743. num. 2. 3. 9. & 11. lib. 4.

CAPUT XLIV.

Usufructus omnium bonorum legatum, utrum intelligendum sit de bonis existentibus tempore testamenti, an verò extendatur etiam ad bona post testamentum acquisita? ubi lex, si ita, ff. de auro & argenteo legato, l. quoties, 34. §. universonum, ff. de usufructu, explicantur; & testator an, & quando praesumatur legasse ea tantum, quae habebat tempore conditi testamenti, vel etiam deinde acquisita, plenè, breviter tamen, & distinctè declaratur.

SUMMARIUM.

- 1 Testator an, & quando praesumatur legasse ea tantum quae habebat tempore conditi testamenti, vel etiam deinde acquisita; profundam esse & latam quaestionem, variisque modis intellectam, limitatam, & declaratam, remissive.
- 2 Verba testatoris referri ad tempus testamenti, & quae sunt praesentis temporis, minimè comprehendere futura.
- 3 Legatum regulariter, in dubio intelligendum de rebus, quae fuerunt testatoris, tempore testamenti; quod legatarius probare debet.
- 4 Et in legato etiam generali, utputà bonorum, aut simili, quando testator non potuit providere futura, quòd dispositio nunquam referatur nisi ad bona praesentia.
- 5 Legatum per verba universalis, indefinita, aut generalia, utrum referatur ad tempus testamenti? ubi refertur & probatur distinctè Bartoli, & vide num. seq.
- 6 Jacobi Menochii traditiones nonnullas in hac materia, noviter declaratas per Authorem.
- 7 L. si ita, ff. de auro & argenteo legato, & l. finalis, eodem tit. explicantur, & Menochii interpretatio Joan. del Castil. Quotid. Controv. Juris, Tom. 1.

- tio rejicitur, & num. seq.
- 8 Joannes Vincentius Honded. laudatur.
- 9 Legatum usufructus omnium bonorum, utrum intelligendum sit de bonis existentibus tempore testamenti, an verò extendatur etiam ad bona futura, & num. seq.
- 10 Julianum Juriconsultum in l. quoties, 41. §. universonum, ff. de usufructu, nec verbum aliquid dixisse, quo deduci poterit quorundam Scriptorum assumptum, & ibidem explicatus ille textus, & Bartoli interpretatio probata.
- 11 Usufructus omnium bonorum cum relinquatur conjunctè personae, utrum futurorum quoque bonorum sive post testamentum acquiritorum usufructus comprehendatur? ubi Michaelis Grassi, & aliorum sententia improbat.
- 12 Legatum factum etiam conjunctè personae, non comprehendere nisi ea, quae existebant tempore conditi testamenti.
- 13 Legatum ex praesumpta testatoris voluntate, futura etiam comprehendere, & de nonnullis conjecturis remissive.

Pro absoluta, atque distincta hujus Capituli explanatione, quod lausissimam continet materiam, & à multis scriptam, in primis constituere necessarium erit: Profundam esse, & latam quaestionem, variisque modis intellectam, limitatam, & declaratam; an, & quando testator praesumatur, legasse ea tantum, quae habebat tempore testamenti conditi, vel etiam deinde acquisita? Quam distinctationem, ut ab antiquis initium sumamus, longis distinctionibus explicavit Bartolus in l. si ita, ff. de auro & argenteo legato. Castrensis, Alexander, Felinus, Socinus senior, & Socinus junior, Fulgositius, Herculanus, Aretinus, Romanus, Berous, Corneus, Capra, Parisius, Rolandus, Craveta, Nævius, Baldus, Cagnolus, Crotus, & alii, quos in unum recenset, & de hac materia latè & distinctè scribit Jacobus Menochius lib. 4. praesumptione 127. per totam, & in cons. 97. num. 64. 65. & seqq. & num. 133. 144. & seqq. & in cons. 1. num. 196. lib. 1. & in cons. 115. num. 66. & in cons. 106. n. 61. & tribus seqq. & n. 169. usque ad n. 180. & n. 192. 194. & 267. lib. 2. & in cons. 330. ad finem, lib. 4. Covar. practicar. cap. 2. ex nu. 2. Dueñas regula 205. Joannes Baptista Cephalus inter cons. Cephalii Genitoris, in cons. 773. num. 12. & multis seqq. lib. 5. Hieronymus Gabriel in cons. 98. ex n. 24. cum seqq. & in cons. 120. per totum, vol. 1. Gaspar. Caballinus milleloquio 38. n. 3. Joannes Garzia de expensis & meliorationibus, cap. 22. num. 33. per totum. Mantica de conjecturis ult. volumi. lib. 3. tit. 11. per totum, fol. 78. & 79. Simon de Praetis de interpretatione ult. volumi. lib. 4. dubitatione 9. à num. 35. cum multis seqq. fol. 323. & lib. 5. interpretat. 2. dubit. ult. n. 274. fol. 550. Josephus Ludovicus decis. 61. n. 37. 38. & seqq. Mieres ac majoratus, 1. part. quaest. 10. num. 37. Alvarus Valascus consultat. 58. per totam. Cavalcanus de usufructu mulieri relicto, ex n. 85. fol. 255. usque ad num. 88. Michael Grassi receptor. sententi. §. legatum, quaest. 29. per totam. Petrus Surdus in cons. 27. ex num. 5. lib. 1. Peregrinus tract. de fideicommiss. art. 13. num. 78. Sfortia Odd. in cons. 69. per totum, vol. 1. lausissimè Joannes Vincentius Honded. in cons. 63. ex num. 1. usque ad n. 34. & num. 41. usque ad num. 74. vol. 1.

Secundò & principaliter constituendum est, verba testatoris regulariter referri ad tempus testamenti, & quae sunt praesentis temporis, minimè comprehendere futura, l. si ita scriptisset, l. ult. §. 1. ff. de legatis 2. l. si ita legatum, & l. ult. in fine princ. ff. de auro & argenteo legat. l. Julianus, §. ult. l. his verbis, l. uxorem, §. testamento, el primero, ff. de legat. 3. l. Aurelius, §. 1. ff. de liberatione legata. quae jura, & alia similia rationes etiam, & quamplurimorum Authorum auctoritates rectè congeffit Menochius locis superius relatis, maxime dict. praesumpti. 127. ex num. 6. usque ad n. 16. Joannes

Vincentius Honded. *diſt. conf. 63. ex nu. 22.* usque ad num. 34. Inde consequenter, & necessarîo inferitur dicendum: Legatum regulariter in du bio intelligendum de rebus, quæ fuerunt testatoris, tempore testamenti, quod legatarius probare debet, ut utrumque post alios plures probavit Mantica *lib. 3. diſt. titul. 11. nu. 4. per totum*, Simon de Prætis, Cephalus, & alii relati *suprà Sfortia diſt. conf. 79. ex num. 10. cum seqq.* Honded. *diſt. conf. 63. ex nu. 17. & nu. 22. & 29. cum seqq.* Et in legato etiam generali, ut puta bonorum, aut simili. quando testator non potuit prævidere futura, quod dispositio nunquam referatur nisi ad bona præsentia, expressè firmant Alexander *in conf. 172. n. 2. lib. 6.* Menochius *in conf. 142. n. 22. lib. 2.* Cephalus *in conf. 599. n. 12. lib. 4.* Mantica *lib. 3. diſt. tit. 11. n. 13.* Honded. *diſt. conf. 63. ex n. 18. qui num. 38. & n. 44.* ex aliis multis probavit, Legatum etiam per verba universalialia, aut indefinita, sive generalia, non comprehendere futura, quando agitur de magno præjudicio, & testator non potuit prævidere, quæ bona acquiratur esset: quod dixerat Mantica *diſt. n. 13.* & ante omnes Magistratibus docuit Bartolus *in l. ult. §. 1. n. 2. ff. de legat. 2.* per illum textum, qui dicit, quod quoddam est legatum universaliale, quod relinquatur sub aliquo nomine appellativo de sui natura collectivo, ut peculium, grex, & similia; & tunc istud recipit augmentum, & diminutionem, & comprehendit etiam futura, ut multis comprobatur etiam Menochius *diſt. præsumptione 127. num. 26.* Quoddam est legatum generale per aliquod signum, quod ei apponitur; ut, *Lego omnes res*, & similia: & tunc referitur ad tempus testamenti, ut concordantes cum doctrina Bartoli reuerunt etiam Baldus, Corneus, Socinus junior, Capra, Albertus Brutus, & alii, quos refert, & sequitur Honded. *diſt. conf. 63. num. 42.*

6 Ex his, & ultra Hondedum, & ceteros alios in hac materia scribentes, animadvertendum duxeram, attentè prælegenda esse, ne nos decipiant, nonnulla, quæ in hac materia scripsit Menochius *diſt. præsumptione 127. n. 28.* ubi pro certo tradit, legatum censei continere etiam futura, quando testator dixit: *Lego omnia bona*; vel, *Lego usumfructum omnium bonorum*; vel, *Lego omnes res meas*: quod tamen dictis *suprà n. 2.* deinde *num. 34.* pro certo tradit ipse Menochius, legatum censei continere futura, quando testator in legato usus est oratione, seu sermone indefinito; ut, *Lego argentum, vestes, & similia.* Quod etiam difficultatem continet; aut saltem intelligendum est juxta ea, quæ Menochio non relato, latius scripsit Honded. loco sæpè relato *num. 43. & quatuor seqq.* Ex eo autem considerabam traditionem hanc Menochii difficilem esse, & non omnino tutam, quod non parum repugnare videatur textus in *diſt. l. si ita & in l. finali, ff. de auro & argento legato.* Ubi illa verba, *vestem meam, argentum meum*, adjecta legato, intelliguntur de illo, quod habebat testator tempore testamenti, & consequenter legatum oratione indefinita conceptum, non comprehendit futura, sed ea solum, quæ extabant tempore conditi testamenti. Verùm respondet Menochius *diſt. præsumpt. 127. nu. 35. & 36. & diſt. conf. 106. num. 170. & n. 192. & 194. & n. 167. cum seqq.* in dictis juribus ita statutum esse ob vim illius pronomini, *meum*, quod significat tempus præsens. Sed non est certa nec vera præfata solutio, propterea quod nihil refert, quod in ipso legato, vel testamento, testator usus fuerit pronomine *meum*, ad hunc effectum, ut legatum intelligatur secundum tempus testamenti, vel tempus mortis, quemadmodum aperte constat *ex l. ult. §. 1. ff. de legatis 2. l. nomen, §. 1. ff. de legatis 3. l. Aurelius: §. 1. & 2. ff. de liberatione legata:* in quibus juribus appositum non est pronomen *meum*, & tamen restringitur dispositio ad existentia tempore testamenti; quod ex dictis juribus post Cumanum, Alexandrum, Vincentium, Herculam, Modernum, Paris,

& alios, firmiter defendit Covar. *practicarum, diſt. c. 2. nu. 2.* & sequitur Mantica *lib. 3. d. titul. 11. n. 4.* ubi refert Castrensem *in conf. 132. n. 2. vol. 1.* dicentem expressè, pronomen illud non esse causam, ut præsens tempus demonstraretur, Jason etiam *in l. servum filii, in princ. num. 18. ff. de legatis 1.* Joannes Vincentius Honded. mihi quidem eruditissimus semper, atque præstantissimus *diſt. conf. 63. n. 27. & 28.* ubi ex aliis, & rectè scribit, legati restrictionem in dictis juribus non fieri ex vi, & natura dispositionis, quæ est præsentis temporis: & inde illarum legum decisionem procedere non solum, quando ex illo pronomine *meum*, adjecto legato, præsens tempus significatur; sed etiam si pronomen illud non fuerit adjectum, sed testator per alia verba præsentis temporis legaverit: de quo videndus erit omnino post Costam *ibi relatum*, Joannes Garcia *de expensis, & meliorationibus, cap. 22. num. 33.* Vides ergo indissolutam remanere earum legum difficultatem, & consequenter non immeritò videri *suprà* periculosas Menochii traditiones, quas retulimus.

His ita constitutis, tertio demum loco constituentum erit (quoad explicationem nostri tractatus præcipue pertinet) dubium esse, utrum legatum usumfructus omnium bonorum intelligendum sit de bonis existentibus tempore conditi testamenti, an verò extendatur etiam ad bona futura, ita ut bonorum quoque futurorum, sive post testamentum acquiritorum usumfructus legatus censeatur? quam quæstionem plenissimè tangit Borgninus Cavalcanus *de usumfructu mulieri relicto, ex num. 85. fol. 255.* usque ad n. 88. & tandem multis, & veris rationibus, atque Scriptorum auctoritatibus rectè resoluit, hujusmodi legatum regulariter intelligendum tantum de usumfructu bonorum existentium tempore testamenti, nec ad bona futura extendi: id quod ex dictis *suprà, 1. & 2. hujus capituli observatione*, verissimum est, & probatum etiam in terminis per Alexandrum *in conf. 25. num. 2. vol. 7.* Cravetam *in conf. 139. num. 4. & 5. vol. 1.* quem optime expendit Cavalcanus *ubi supra, num. 86. versic. sed in consilio, fol. 257.* & pro hac sententia concludentem, & veram rationem considerant, & Cavalcanus sequuti sunt Michaël Grassus *receptarum sententiarum, §. legatum, quæst. 29. num. 1.* Sfortia *in conf. 30. num. 7. volum. 1.* & novissimè Petrus Ricciardus *ad rubricam, Institut. de usumfructu, num. 94. in fine, versicul. intelligitur tamen, fol. 40.* Ex quibus aperte deducere poteris, periculosam iterum videri Menochii resolutionem *diſt. præsumptione 127. num. 28.* usumfructum bonorum etiam futurorum legatum videri, cum usumfructus omnium bonorum relinquatur. In quo etiam errore, sed male quidem, fuerunt & alii, quos recensent Grassus *diſt. quæst. 29. num. 1. vers. sed certe.* Antonius Thesaurus, *decis. Pedemontana, 168.* qui sumunt fundamentum ex textu in *l. quoties 41. §. universorum, ff. de usumfructu.* Sed errore manifesto labuntur; quippe cum aded alienum sit à mente Juliani Juriconsulti, ut eam quæstionem attingere, sive decidere voluerit, aut scilicet futurorum quoque bonorum usumfructus relictus censeatur, ut nec verbum aliquod dixerit, quo futura comprehendi denotare poterit: idcirco *glossa ultima, ibi, sub verbo, forte,* loquitur, nec audeo id firmare: cujus contrarium, usumfructu, inquam, omnium bonorum relicto, non contineri futura, securè tradit Florianus *ibidem, num. 8.* Julianus autem in eo §. dumtaxat intendit constituere discriminis rationem, an universonum bonorum, an singularium rerum usumfructus legatus sit, quoad effectum, ut si ædes incensæ fuerint, usumfructus ædium specialiter legatus peti non possit; bonorum autem usumfructu legato, aræ usumfructus peti possit, & reddit rationem: *Quoniam qui bonorum suorum usumfructum legat non solum eorum, quæ in specie sunt, sed & substantiæ omnis usumfructum legare videtur: in substantia autem bonorum etiam aræ est.* Quam rationem rectè perpendens Bartolus *in diſt. l. sita, n. 1. ff. de auro & argento legato, dum de eo textu opponit,* inquit,

inquit, id idè esse, qui adhuc existabat aræ, quæ est maxima pars domus; quasi velit dicere Bartolus, ut optime advertit solus Menochius *diſt. conf. 97. n. 145. vers. non quoque repugnat, lib. 1.* quod in legato omnium bonorum, in universum debetur domus destructa, solâ aræ existente tempore mortis testatoris etiam tempore conditi testamenti esset ædificata. Et ratio est, quia etiam ut aræ consideretur; attamen certum est inter bona testatoris connumerari, atque sub legato omnium bonorum venire, nam universalitas etiam in re una conservatur, ut scribunt Doctores *ibi relati.* His addenda sunt, quæ *infra* dicentur *alio cap. ad explicationem ejusdem textus, ubi Surdum, & alios referam:* denique quod, utcunque res sit, dici non potest in casu dicti §. legatum usumfructus omnium bonorum extendi ad ea, quæ post factum testamentum acquisita fuerunt; enim verò aræ ipsa, etiam tempore testamenti esset ædificata, in bonis testatoris remansit, non de novo acquisita est, ut de se patet aperte, idè nullo pacto congruum aliquod fundamentum deduci potest ex eo textu.

Limitatur tamen superior resolutio, ut minimè procedat, cum usumfructus omnium bonorum conjunctæ personæ relinquatur, tunc enim ratione, & prærogativa conjunctionis, futurorum quoque bonorum, sive post testamentum acquiritorum usumfructus legatus censeatur: quod cum Socino, & aliis, contra nonnullos verius putavit, & magis commune Grassus §. *legatum, diſt. c. 29. n. 2.* Nec hoc loco prætermitti potuit, propterea quod cum frequenter, & assidue soleant mariti uxoribus suis, sive aliis consanguineis usumfructum omnium bonorum relinquere, cessant omnia quæ tradita fuerunt *suprà* in hac materia, si præfata sententia vera esset, quæ tamen nullo modo sustineri poterit: id quod non eundo per alias ambages, constabit aperte ex his, quæ cum Castrensi, Beroo, Socino, Neviza, Rolando, & aliis defendunt Menochius *lib. 4. diſt. præsumpt. 127. n. 18.* Sfortia *Oddi diſt. conf. 69. num. 28. & 29. lib. 1.* ubi constanter adnotarunt, Legatum factum etiam conjunctæ personæ, non comprehendere nisi ea, quæ exitebant tempore conditi testamenti, & plenissimè, atque eruditè probat, & contrariis auctoritatibus satisfacit, sive aliorum doctrinas contrarias explicat Joannes Vincentius Honded. *diſt. conf. 63. ex num. 48.* usque ad n. 68. ex præsumpta tamen testatoris voluntate, sive ex probabilibus conjecturis deducta, legatum poterit etiam futura continere, ut latè probat, & nonnullas conjecturas adducit Hieronymus Gabriel *in conf. 119. ex n. 8. & in conf. 120. n. 3. in fine, lib. 1.* Mantica *lib. 3. diſt. tit. 11. n. 23.* Honded. *d. conf. 63. n. 36.* & de his hæc tenens.

CAPUT XLV.

Usufructus, vel alimenta tantum, an, & quando uxori, vel alteri relicta præsumantur, cum filiis, aut aliis descendentes hæredibus institutis testator dixerit: *Et uxorem meam relinquo domum, vel dominam & masariam, & usufructuariam; vel usufructuariam simpliciter omnium bonorum, aut dominam usufructuariam, administratricem, & gubernatricem omnium bonorum:* & de consuetudine in Curia vulgari descripta, & per universam Italiam, & alias Provincias observata, cum infinitis declarationibus, extensionibus, & limitationibus, absoluta, atque distincta manu ædum proponitur: communes Doctorum resolutiones legibus hujus Regni applicentur, & nonnulla noviter considerantur per Authorem, quæ hucusque per aliquem non sic adnotata, nec resoluta fuerant. De Joan. del Castillo *Quotid. Controv. Juris Tom. I.*

inde, utrum eisdem verbis adjectis, sed extraneo hærede instituto, usumfructus, vel alimenta tantum relicta censeantur, & an decisio textus in *authent. præterea, C. unde vir & uxor*, existentibus filiis intelligi debeat in proprietate solum, vel usufructu simul; ubi de materia ejus textus plenissimè, remissivè tamen tractatur.

SUMMARIUM.

- 1 *Questione proponuntur, quæ in hoc capite tractantur, & in argumento infra propostæ sunt.*
- 2 *Authores quamplurimi congeruntur in unum, qui de materia hujus capituli latissimè tractantur, atque ab Authore originaliter prælecti sunt.*
- 3 *Borgninus Cavalcanus, plenissimè scripsisse circa quæstiones hujus Capituli, idè omnino legendum esse.*
- 4 *Franciscum Mantica, & Simonem de Prætis distinctione & resolutione tractasse omnia, quæ ad hanc materiam spectant.*
- 5 *Jacobum Menochium, & Petrum Surdum longa quæstionum hujus Capituli disceptatione, & plurimorum casuum distinctione ceteros omnes antecellere.*
- 6 *Uxor relicta domina & usufructuaria, vel usufructuaria tantum, aut usufructuaria & gubernatrix omnium bonorum, si filii hæredes instituti sint, ex consuetudine vulgari communiter observata, dumtaxat consequitur alimenta, & præminentiam illam, quam vivente marito testatore obinebat, non autem usumfructum formalem.*
- 7 *Vulgarem consuetudinem, quæ filiis hæredibus institutis, alimenta tantum, atque præminentiam quandam tribuit uxori in domo mariti multis modis ampliari, & declarari remissivè.*
- 8 *Uxor relicta domina & usufructuaria, an futura sit usufructuaria, vel alimentaria tantum, à conjecturata voluntate testatoris pendere, & etiam hanc disputationem conjecturalem esse.*
- 9 *Vulgari consuetudo, quæ usumfructus legatum ad alimenta restringit, fundata est conjecturata voluntate testatoris, qui non videtur in tantum filiis præjudicare voluisse.*
- 10 *Uxor relicta domina & usufructuaria, filiis etiam hæredibus institutis, integrum & formalem usumfructum consequitur, si ex verbis, vel ex conjecturis voluntas testatoris probari possit.*
- 11 *Legitima debetur filiis simul cum usufructu, nec in ea uxor usumfructum consequi potest, etiam si à testatore relicta fuerit usufructuaria omnium bonorum.*
- 12 *Uxor relicta domina & usufructuaria, filiis etiam hæredibus institutis, integrum & formalem usumfructum consequitur in multis casibus, qui ad limitationem consuetudinis vulgaris remissivè adducuntur.*
- 13 *Legitima filiorum de jure hujus Regni sunt omnia bona parentum, excepta quinta parte, de qua ad libitum disponere possunt parentes.*
- 14 *Usufructus omnium bonorum legatum, stantibus filiis, vel descendentes legitimis, uxori factum, de jure hujus Regni valebit tantum in quinta parte, de qua parentes disponere possunt, nec compensabitur æstimatio usumfructus aliarum quatuor partium, in quibus non valet legatum usumfructus, cum proprietate dictæ quintæ partis.*
- 15 *Nisi constiterit manifestè voluisse testatorem, quod prædicta compensatio fieret, ut hoc numero declaratur.*
- 16 *Usufructus omnium bonorum legatum factum uxori, stantibus legitimis descendentes, utrum de jure hujus Regni continere debeat alimenta iis casibus, in quibus de jure communi ex consuetudine vulgari continebat illa, nova Authore consideratio in hac materia.*